

Til Kultur- og likestillingsdepartementet
postmottak@kud.dep.no

31.01.2023

Innspill til strategiarbeidet og regionale kulturfond fra Norske Historiske Spel

Norske Historiske Spel er nasjonal organisasjon for spel og friluftsteater. Våre medlemmer er i dag 61 spel og 7 enkeltpersoner.

Vi samarbeider tett med Spelhandboka som er nettsted for spel og lokalt teater. Det er drevet av en redaksjon på 3 personer.

I 2022 ble det gjennom Spelhandboka registrert 94 spelforestillinger. I perioden 2016 – 2021 ble det registrert 254 spel fra 180 ulike spelarrangører. Vi representerer et stort kulturfelt.

Gjelder generelt for hele feltet frivillighet:

Kva er dei største utfordringane for at fleire skal kunne delta i kulturfrivilligheita?

Frivilligheten har forandret seg. Mange vil delta, men få vil ha ansvar.

Det er flere som ønsker godtgjøring. Hvor skal grensen gå for å betale litt også for de frivillige i viktige funksjoner? Eks betaling til russegrupper, idrettslag mm.

Mange strever med informasjonsflyten. Folk henter og forventer, riktig og tilpasset informasjon i mange forskjellige kanaler. Dette er et omfattende arbeid som få vil påta seg i frivillighetens tjeneste.

Kva slags erfaringar har lag og foreningar gjort seg under og etter koronaen?

I likhet med hele kulturfeltet, har historiske spel tatt en støyt det ikke er gjort opp for. Svært mange kom dårlig ut. Dessuten opplevde vi at vårt felt ikke hadde en kanal inn til styresmaktene. Det store og mangfoldige kulturfeltet innen lokalt teater er dårlig organisert og det fikk vi merke under koronaen. Feltet trenger kartlegging og en bedre organisering.

Kva kan gjerast for å nå grupper som i mindre grad deltek og inkludere fleire i aktivitetar?

Spel er en kulturform der alle kan være med. Det er en aktivitet som foregår over HELE landet og har stor grad av inkludering og integrering. Grupper eller enkeltindivider må stort sett kontaktes direkte. Dette er tidkrevende, men nødvendig for deltakelse.

Samarbeid med Frivillighetssentraler, Røde Kors og andre gjennom å møte deltakere på infomøter hos dem, kan være nyttige lavterskel tiltak.

Spel er dyktige på integrering og involvering, men kan sikker bli enda flinkere.

2. Møteplassar og tilgang på egna kulturarenaer for aktivitet, læring og opplevingar.

Organisasjonen for historiske spel og spelteater i Norge

Kva kjenneteiknar møteplassar der det er lagt til rette for læring og gode opplevingar?

Kjennetegn på møteplasser er at de er lett tilgjengelige for alle, og det er god organisering og tydelig informasjon om hva som skal gjøres når.

Spel som møteplass oppfyller intensjonen om læring og gode opplevelser. Generasjoner blandes og profesjonelle og amatører/frivillige jobber sammen om et felles mål.

Spel er en kulturform det er verdt å satse på.

Kva er dei største utfordringane og suksessfaktorane for å sikre tilgang på egna lokale og kulturarenaer?

Spel fremføres i stor grad utendørs. Mange spel har egen spillplass og gode avtaler med grunneiere som har interesse i kulturformidlingen. Imidlertid har mange spillplassen på eller i nærheten av, **kulturminner**. Det kan by på problemer. NHS jobber for dialog med overbyggende etater for håndtering av problematikken rundt dette. Et av suksesskriteriene er gode og langvarige avtaler og samarbeid med mange både lokalt og nasjonalt.

Noen spel må leie kulturhus eller andre lokaler for øving. Det er ofte dyrt og forbundet med mye logistikk.

Det må jobbes for en annen politikk hva angår tilgangen til kulturhus og andre øvingslokaler.

Kva slags gode eksempel finnast og korleis kan ein lære meir av kvarandre?

Spel som kulturform der profesjonelle og frivillige blandes, og der også flere generasjoner kommer sammen, er en suksessfaktor.

Spel foregår over en intens prosjektperiode fram til forestilling. Spelkulturen vokser, noe vi ser som god kulturbygging og gode møteplasser.

Vi har nasjonale samlinger. Dette gjør noe med stoltheten og gir faglig påfyll. Norske Historiske Spel har en ordning der medlemsspel får billettstøtte dersom de besøker andre spel. Å lære av hverandre er verdifullt.

3. Samspel mellom den profesjonelle og frivillige kulturen

Kva er erfaringane frå samarbeid og samspel mellom den profesjonelle og frivillige kulturen?

En merknad fra oss:

NHS er ikke bekvem med begrepsbruken **frivillighet og amatør**. Når vi inviteres inn i strategiarbeidet så inviteres vi inn i denne begrepsbruken for hele vårt felt. Vi vil understreke at vi i vår kulturform består av både frivillige, amatører og profesjonelle. Spel som fremføres i flere tiår opparbeider også en realkompetanse i sitt produksjonsapparat som neppe tilhører kategorien frivillig eller amatør. Vi ønsker begrepet **lokalt teater** innføres i mye større grad.

Når det er sagt, så er våre erfaringer med samspill mellom frivillige og profesjonelle mangeårige og svært positive. I dette samspillet skapes både kunnskap og læring.

Det finnes nesten ingen spel som består bare av frivillige.

Spel er samlet sett, en stor arbeidsplass for profesjonelle kulturutøvere både innen skuespill, scene, lyd, lys, maske, kostyme o.a. Svært mange spel produseres innenfor en ramme av 1-4 millioner. Her går det meste til avlønning av profesjonelle. Dette er det viktig å belyse og å ta inn over seg. Feltet

Organisasjonen for historiske spel og spelteater i Norge

trenger forutsigbare støtteordninger som gjør at sysselsettingen kan opprettholdes. Norge har utdannet mange gode kulturarbeidere som må ha en arbeidsplass for å utøve sitt yrke.

Kva slags gode eksempel finnast og korleis kan ein lære meir av kvarandre?

Spel som kulturform er et eksempel på god læring og opplevelser. Spelet tilbyr de frivillige gratis deltakelse og en læringsarena både innen historie, teater og ikke minst sosialt samspill. I tillegg blandes generasjonene. Spel arrangerer kurs og samlinger gjennom hele året og aktiviserer for kunnskap og trivsel. Mye kulturarv overføres til yngre generasjoner.

Korleis kan samspelet bli enda betre og kva vil ein oppnå med dette?

Lokalt mener vi at spel i svært stor grad oppfyller det som er ønskelig innen teater som kulturfelt. Spel er en betydelig arbeidsplass for profesjonelle samtidig som vi fyller funksjonen som arena for frivillige.

Det som mangler er forutsigbarhet i støtteordninger.

4. Offentlege tilskotsordningar og tiltak

Kva er dei største utfordringane med dagens ordningar og korleis kan dei bli enda betre?

Mange regionale og fylkeskommunale ordninger har i årenes løp opphørt. Eksempelvis nedleggning av Sør-Trøndelag teaterverksted og teaterrådgiverne ved flere regionteater.

Hele kulturfeltet har tapt stort når det gjelder økning i offentlig støtte både lokalt, regionalt og nasjonalt. Ordningene har stått stille i 10 år. Flere ordninger har opphørt og flere ordninger har ikke økt i takt med prisstigning.

Det er også sterkt beklagelig at ordningen med gaveforsterkingsmidler opphører.

Kulturdirektoratet har fått ansvar for mange ordninger som før var forvaltet av organisasjonene. Tidligere var støtteordningene knyttet til organisasjonene. Dette ga medlemsfordeler

At hele vårt felt nå er flyttet over til potten Spillemidler, er ikke greit. Forutsigbarheten er borte når endelig tilsagn først kan gis i juni etter at Norsk tipping har hatt sin generalforsamling. Dette medfører at noen får likviditetsproblemer. Spillemidler er ikke en del av skattepengene som styres av politikerne. For feltet blir det uklart hvem som har styring med midlene og hvem som kan påvirkes? Dessuten bestemmes rammen av tipperne, og det er i alle fall ikke greit.

Vi opplever at kulturdirektoratets forståelse for feltet ikke er slik den bør være. Deres kunnskap bør høynes bl.a. ved at de deltar i arbeidet med kartlegging av feltet. Det lokale teaterfeltet er fragmentert og lite oversiktlig. Dette vanskeliggjør også Kulturrådets arbeid.

Vi ønsker hjelp til kartlegging av feltet og skisse til en retning for et mer samla felt.

Det er ingen helhet i dagens støtteordninger. Retningslinjer og vedtekter har ikke holdt tritt med utviklingen i feltet. I møte med statssekretær Odin A. Bohmann 26. januar, redegjorde vi sammen med Nettverket for regionale teaterråd, for denne problematikken.

Kva hindrar og fremmar frivillig engasjement og kva kan gjerast for å forenkla og samordne ordningar?

For Norske Historiske Spel ligger ordningen med spelmidler hos Kulturdirektoratet. NHS har i flere omganger gjort henvendelser for å få overta forvaltningsansvaret for spelfondet. Det har vi ikke fått.

Organisasjonen for historiske spel og spelteater i Norge

Vi er fortsatt interessert i denne oppgaven fordi vi mener at vi innehar den beste kunnskapen om feltet og at vi er i stand til å ha et administrativt ansvar.

Pr i dag er vi representert i fordelingsutvalget for spelmidlene.

Men:

- Potten er på 4 mill. Den MÅ økes. Årlig søknad (der om lag halvparten av de 90-100 aktørene søker) ligger på 12-15 millioner. Ingen får støtte på over 150 000 kr. De fleste får fra 30-60 000. Det monner lite når en teaterproduksjon koster fra 500 000- 7 millioner.
- Spelmidlene bør deles i to:
 - Spel som har jamn drift over 10 år må få 3 til 5-årig **driftstøtte** med årlig rapportering.
 - Spel som har eksistert under 10 år eller som kommer og går, søker og rapporterer årlig.
 - Det opprettes en egen pott der spel sammen med andre teaterproduksjoner, kan søke om **forprosjektmidler**.
- Felles rapporteringsbank. Klare og mer samordna søknadsportaler /rapporteringsportaler.
- Det er svært uheldig hvis medlemstelling med enkeltmedlemmer skal være bestemmende for tildeling av offentlig midler. Organisasjonene innretter medlemstelling svært forskjellig. NHS har pr i dag 61 medlemmer. Da teller vi 61 spel. Hvor mange som deltar i hvert spel telles ikke. Men vi er mange.

Korleis kan offentlege myndigheiter få til et godt samarbeid og samspel med frivillige organisasjonar? Lokalt teater er et stort felt og må forholde seg til et vell av organisasjoner og ordninger som ikke henger sammen. Feltet har smuldra opp etter nedleggelsen av Norsk Teaterråd. Norske Historiske Spel ønsker en kartlegging av feltet og hjelp til å samle og organisere for fellesskap. Etter årevis med strandede forsøk, må både feltet selv, departementet og kulturdirektoratet gå sammen.

Korleis kan verkemiddel og tiltak på lokalt, regionalt og nasjonalt nivå innrettast for å bli enda betre? Ut ifra den oversikten vi har, er det svakt med tilskuddsordninger for spel i kommunale kilder. Tilskuddsordninger regionalt/fylkeskommunalt er også på et svært lavt nivå, og i årenes løp har mange ordninger minka eller opphørt.

Nasjonalt er tilstanden slik vi har besvart i pkt ovenfor og som vi også redegjorde for i møte med statssekretær Odin A. Bohmann 26. januar.

Virkemiddelpottene både lokalt, regionalt og nasjonalt må økes

Videre bør søknadsskjemaene være standardiserte og enkle og bruke. Ved å differensiere brukerne på en hensiktsmessig måte, vil byråkratiet minke.

Potten må hentes fra statsbudsjettet og ikke spillemidler.

Vi har en sterk bekymring for alle innen feltet som ikke er organisert noen plass og som heller ikke tar del i tilskuddsordningene. For spel har vi registrert over hundre produksjoner som ikke er organisert.

Prosjektstøtte må i større grad erstattes med driftstøtte.

Regionale kulturfond

Organisasjonen for historiske spel og spelteater i Norge

Målet er å styrke samspelet mellom profesjonelt og frivillig kulturliv, i tillegg til å forsterke lokal og regional kulturfrivillighet.

Etter det vi har fått greie på, er potten for regionale kulturfond på 10 millioner. Dersom dette er midler som skal ut til regionene/fylkene for så å fordeles, vil svært mye gå til byråkrati. I møte med statssekretær Odin A. Bohmann 26. jan , ble det sagt at denne ordningen skal demme opp for bl.a. behovet for forutsigbarhet ovenfor profesjonelle utøvere. Skal det være gavn i en slik ordning, må det minst ligge 100 millioner i potten.

Med hilsen

Laila Skaret

Leder Norske Historiske Spel